

et in *Villa Columbi* ---» (*MarcaH.* § 117, c. 907.21f.); 982: dotació de St. P. de Roda: «*Villa Mocronu* in comit. Impuritano» (*Cat. Car* II, 243.11; id. *Mocrono*, imprimeix Villan., V. i *Li.* xv, 239; *Villa Moiroimi*, en *MarcaH.*, c. 928.15f.); 1017: *Villa Mocoronu*, butlla per al monestir de Banyoles (*MarcaH.*, c. 100.51; i Mons. xi, 270.3); 1115-64: «St. P. Piscatori et *Villa Mucrum* et *Villa Colum* et Arenis ---», capbreu de les albergues que frueix a l'Empordà el Comte de Rosselló (*Li. Fe. Ma.* § 707.13); 1270: «*villa seu villare de Villamacorum*» (*Llibre Verd.* Alsius, *Nom.* 234); 1362: «*Sta. Ma. de Villamacoronum*» (trad. del *Llibre Verd.*, Alsius); 1691: id. *Macorono* (Mons. xvi, 248).

ETIM. Aebischer (*Top.* 16) comença veient-ho fàcil: germànic, com detallaré; però tot seguit vacil·la, suggerint que pot venir d'un NP ll. MUCRONIA. *AlcM* s'inclina per allò descartant això. Tots dos deuen dir aquella dita, que «l'inconnu a le dos très large, il supporte tout», però *AlcM* té raó en observar al dictat de la fonètica, un derivat del ll. MUCRO, -ONIS, com aquell NP llatí, no hauria deixat de sonoritzar la *c*-, i donar segurament *Mogrony* o cosa semblant, tal com ha donat el nom de la serra i santuari de *Mogrony* (> *Montgrony*). Realment això s'ha de descartar. No es pot descartar, en canvi, la via germànica: cal examinar-la. Plantegem, doncs, un dilema:

A) *Mucuruna* (Aebischer) fou el nom d'una filla del rei burgund Khilperik, S. v, com ens fa saber Förstemann (c. 1132). Val a dir que l'aspecte d'aquest no lliga amb el corrent dels NPP germànics. Una dada isolada, un hapax, no és una prova: caldria si de cas que pertanyés a alguna sèrie de compostos, com ho són la majoria dels NPP germànics; però ni MUK- ni RUNA o res de semblant no formen sèrie: cita un parell de noms escadussers en MUK-, i per a l'altre pensa en GRONI- 'gris' (alem. *grün*), però seria un cas únic aquest adj. com segon membre, i com 1r. membre tampoc és freqüent: 4 o 5 només en Först. 675. A aquesta dama se li va donar també el nom de *Sendeleuba*.

Per això ja Förstemann, hi relacionà el NP romà MUCRONIA. En efecte aquest és nom romà conegut: derivat de *mucro* 'punta d'una arma' etc.: *Mucronia* en inscripcions de diverses parts de l'Imperi fins al baix Baix Rin (*CIL* 8706; veg. Weigerber, *Rh. Germ.* - C. 248, 254); amb altres noms afins formant quasi una família: *Mucronianus* (*Onomasticon* de De Vit IV, 575), *Mocconius* (Schulze, 431), *Meclonius*, *Meclanius*, *Maclonius* (Schulze, 122, 360, 151) que s'expliquen més o menys simplement com derivats de *mucro* 'punta d'una arma' i les seves variants.

Endevinem, doncs, el que va passar: la princesa burgúndia que es deia germànicament *Sindeleuba*, va adoptar un nom romà: «la donna è mobile» se-

gueix les modes; i amb la seva pron. bàrbara i germanitzant deformà *Mucronia* en *Mukuruna*.¹

Tant en el nom del S. v, com en basc o baix llatí portugués, la -CR- intervocàlica es conservava per cultisme, la -C- intervocàlica com sorda. I també en el nostre *Vilacolum* català: on sona encara -k- fins avui, i té -c- constant (cap excepció de -g-) en les 7 mencions antigues que hem aplegat. Però en aquest topem amb una objecció forta: -ONIA, -ONIU, no pot donar -UM (i tampoc explica la -l-).

B) Doncs, si no hi ha fonament sòlid per veure-hi un NP germànic, ni hi ha via fonètica ni morfològica per lligar-ho amb llatí o romànic, ens veiem acorralats a cercar si pot venir d'una altra llengua. I aquí la fesomia *ma-û-* crida fortament cap a l'àrab: un dels innombrables participis passius. Si no s'hi ha pensat, és perquè es tracta de l'Empordà. Però s'oblidava la sèrie de noms deixats pels mossàrabs refugiats: els «hispani» de les capitulars carolíngies, que s'hi afiançaren fundant-hi propietats (designades després amb llurs noms). La sèrie que va formant regueró seguint des dels *Marata*, *Gallifa*, *Rifà* del Vallès, seguint pels *Jafre* de Garraf, del Baix Empordà, amb el *Vilatenim* veí de *Vilacolum*, fins als *Bussellós* i *Vilamulaca* del Rosselló.

També aquí com en aquests *Vila-* pot sortir de *Vina-* (*Ibn al-*) per dissimilació: de *ibin a(l)-makrûm*. Pellucant les formes documentades, antigues i modernes tenim -ûm en les de 1115, de 1270 i l'actual; -cr- en els aa. 974, 982, i -klum- avui a Viladamat amb -mac- molt predominant sobre -moc- en les antigues i modernes: la variant amb -cl-/-cr- ja no ens val justificar-la donada la neutralització *r = l* en el parlar morisc.

El que ens privarà d'arribar a una solució definitiva, dins la decidida versemblança de l'arabisme, ja només és l'«embarras du choix»: bastantes possibilitats acceptables quant al detall del nom i el seu significat: *mâqrûm* 'escapçat' (Dozy, *Suppl.* II, 336; *RMa.* «compes»), doncs, potser significant: 'torre ecapçada o turó sense punta'; *makrûma* 'adobada' (femada parlant de la terra) (Dozy II, 459); amb *makrûma* «témoinage».

La via més fundada en el paral·lel d'altres topònims seria *mâbrûb* 'destruït, devastat' que ha donat una sèrie d'etimologies ja ben demostrades de NLL catalans: *Magarova* (i *Maguerola*, suburbi de Bna., i un altre al peu de Montserrat), *Magarrofes* a Ribagorça: en els quals hi ha també intercalació de vocal entre la *h* i la *r*, en el nostre el *h* davant *r* espesseït com *k* (*Calaf*, *Maclac*, *Benimaclet*, *Sagra* etc.): *mâbrûb* «corral, lugar no tejado» 'ràfec'. No més caldria admetre que -ub- term^o insòlita en català s'havia canviat en -um, per propagació de la nasalitat precedent, ajudant-hi la influència del NL veí *Vilacolum* < V. COLUMBI.